

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس

اداره سلامت نوزادان

راهنمای اجرایی برگزاری روز جهانی نوزاد نارس

۱۷ نوامبر مصادف با ۲۶ آبان ماه ۱۴۰۴

“Give preterm babies a strong start for a hopeful future”

“شروع سالم؛ آینده‌ی امیدبخش برای نوزادان نارس”

تولد زودرس و وزن کم هنگام تولد مهمترین علل زمینه‌ای عوارض و مرگ دوره نوزادی را تشکیل می‌دهند. سبک زندگی و کار مدرن، استرس و بیماری، افزایش سن فرزندآوری (به‌ویژه در اولین بارداری)، مصرف الکل و سیگار و مواد مخدر، مصرف داروهای غیرمجاز در حین بارداری، چندقلویی و مشکلات جنینی از جمله علل تولد زودرس هستند. در حال حاضر یک نفر از هر ۱۰ نوزاد، در سراسر جهان نارس متولد می‌شود. از این تعداد بخشی به دلیل عوارض نارس به ویژه سندرم دیسترس تنفسی فوت می‌کنند و شمار زیادی از نوزادان زنده مانده، مدت زیادی از زندگی خود را با عوارض مدام العمر ناشی از نارسایی زندگی می‌کنند. از سوی دیگر، به دلیل توسعه فناوری‌های پزشکی و افزایش بقای نوزادان نارس، عدم رسیدگی به نیازهای تکاملی آنان، می‌تواند بار بیماری بالایی را به نظام‌های مراقبت سلامت تحمیل کند.

در کشور ما سالیانه حدود ۱,۲ میلیون نوزاد متولد می‌شوند که حدود ۱۱-۱۰ درصد از آنان نارس (کمتر از ۳۷ هفته کامل بارداری) هستند. میزان مرگ نوزادان همکنون ۸,۳۶ در هزار تولد زنده است که علت عمده آن نارسایی و عوارض مرتبط با آن می‌باشد. با توجه به روند افزایشی تولد نوزادان نارس و عوارض تولد زودرس به ویژه در نوزادان بسیار نارس که پیش از ۳۲ هفته بارداری و با وزن کمتر از ۱۵۰۰ گرم متولد می‌شوند، در روز جهانی نوزاد نارس، اقدامات برتر در راستای بقا، رشد و تکامل نوزادان نارس با هدف حساس‌سازی و حمایت‌طلبی سیاستگذاران سلامت و جوامع به نمایش گذاشته می‌شود.

علیرغم پیشرفتهای علم و تکنولوژی پزشکی و افزایش تعداد بخش‌های مراقبت ویژه نوزادان کشور، روند افزایشی تولد نوزادان نارس و عوارض و مرگ ناشی از آن نشان‌دهنده نیاز به تمرکز بر بهبود کیفیت مراقبت‌های پیش از بارداری، دوران بارداری و مدیریت حاملگی‌های نیازمند مراقبت ویژه است. علاوه بر این رعایت استانداردهای نیروی انسانی متخصص و تجهیزات مورد نیاز و نیز استانداردهای خدمت در هنگام زایمان و اوایل دوره نوزادی نقش مهمی در بقا و بهبود وضعیت رشد و تکامل این نوزادان دارد. شعار امسال، یادآور کمپین «آغاز سالم، آینده‌ی امیدوارکننده» سازمان بهداشت جهانی است. این کمپین به ما یادآوری می‌کند که هر کودکی شایسته برخورداری از فرصت عادلانه برای زندگی از همان لحظات اولیه زندگی است. یک شروع قوی فقط به معنای بقا نیست - بلکه به معنای تکریم هر زندگی کوچک است. این شعار به این معنی است که به این نوزادان نه تنها بایستی فرصت زنده ماندن داد، بلکه بایستی فرصت رشد و شکوفایی و روزی، ایجاد تغییر در جهان را می‌دهد.

این کمپین چندین فراخوان کلیدی برای اقدام دارد و از کشورها می‌خواهد تا:

- در مراقبت‌های ویژه برای نوزادان کوچک و بیمار، از جمله بخش‌های نوزادان، کارکنان آموزش‌دیده ویژه، فضای اختصاصی و تجهیزات نجات‌بخش سرمایه‌گذاری کنند؛
- خدمات سلامت مادران را برای جلوگیری از زایمان زودرس و تشخیص زودهنگام مشکلات سلامتی تقویت کنند؛
- از خانواده‌ها با منابع عاطفی، مالی و عملی برای مراقبت از نوزادان کوچکشان حمایت کنند؛ و
- عدالت در سلامت را تضمین کنند تا بقا به جغرافیا یا درآمد وابسته نباشد، بلکه به هر نوزاد - از اولین مراحل زندگی - بهترین فرصت را برای آینده‌ای درخشان بدهد.

دولت‌ها، نظام‌های سلامت، جوامع و افراد مسئولیت مشترکی در محافظت از این نوزادان نارس و کم وزن و اطمینان از دریافت حمایت مورد نیاز خانواده‌هایشان دارند. از آنجایی که حفظ و ارتقای سلامت نوزادان کشور نیازمند تلاش‌های درون بخشی و فرابخشی است، برگزاری مراسم روز جهانی نوزاد نارس و تلاش در جهت پیشگیری و مدیریت عوارض نارس با مشارکت ذینفعان میسر است. ان‌شالله با تعهد سیاسی دولت‌مردان و سیاستگذاران سلامت، توزیع عادلانه منابع و نیروی انسانی و ساماندهی برنامه سطح بندی خدمات مراقبت مادر و نوزاد، و توسعه کمی و کیفی مراقبت‌های تکاملی نوزادان و مراقبت خانواده محور بتوانیم در راستای بقای بیشتر و ارتقای رشد و تکامل نوزادان نارس و کاهش نابرابری در پیامدهای سلامت این نوزادان با رویکرد اولویت مناطق کمتر برخوردار گام برداریم.

اهداف برگزاری روز جهانی نوزاد نارس:

- ۱) حساس سازی سیاستگذاران و مدیران سلامت در زمینه فراهم کردن زیر ساخت ها و منابع و استانداردهای خدمات ترویج فرزندآوری، پیشگیری از تولدهای زودرس و مراقبت از نوزادان نارس
- ۲) افزایش مسئولیت پذیری اجتماعی به منظور جلب مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد و خیرین در امر افزایش بقا و مراقبت از نوزادان نارس
- ۳) افزایش آگاهی و توانمندسازی ارائه‌دهندگان مراقبت‌های سلامت نوزادان در زمینه بهبود کیفیت مشاوره های فرزندآوری و مراقبت‌های پیش از بارداری، بارداری، حین زایمان و پس از زایمان
- ۴) ارتقای آگاهی اقشار جامعه در زمینه مراقبت‌های مورد نیاز برای پیشگیری از تولد زودرس و مراقبت از نوزادان نارس پس از تولد در ابعاد مختلف تکامل فیزیکی، عاطفی، روانی، اجتماعی

فعالیت‌های پیشنهادی:

۱. تشکیل کمیته برگزاری مراسم با مشارکت مدیران و کارشناسان برنامه در ستاد معاونت‌های بهداشت و درمان و نیز کارشناسان و اعضای هیئت علمی زنان و مامایی، کودکان و نوزادان دانشگاه
۲. اختصاص سربرگ نامه های اداری به شعار: "۲۶ آبان ماه روز جهانی نوزاد نارس: شروع سالم؛ آینده‌ی امید بخش برای نوزادان نارس".
۳. حساس سازی روسا و مدیران بیمارستان‌ها در جهت جوانی جمعیت و ترویج فرزندآوری از طریق تسهیل سازو کارهای زایمان طبیعی، اجرای برنامه سطح بندی خدمات مراقبت مادر و نوزاد، ارجاع داخل رحمی نوزادان نارس به بیمارستان های دارای بخش مراقبت ویژه نوزادان سطح ۳، و تدارک انتقال ایمن نوزاد در موارد ضروری
۴. برگزاری بسیج‌های اطلاع رسانی و آموزش سلامت در خصوص ارتقای آگاهی خانواده ها درباره اهمیت فرزندآوری و جوانی جمعیت، مراجعه به موقع برای دریافت مراقبت‌های پیش و پس از تولد از جمله تماس پوست با پوست با مادر هرچه زودتر پس از تولد، معاینات رتینوپاتی و غربالگری شنوایی نوزادان نارس و سایر مراقبت‌های تکاملی مورد نیاز و نیز مشارکت مادران در اهدای شیر برای تامین شیر مورد نیاز نوزادان نارس بستری از طریق بانک های شیر و

۵. طراحی و نصب پلاکاردها و بنرهای پیام رسان در سطح شهر و روستا، در زمینه های مراقبت از نوزادان نارس از جمله اهمیت تماس پوست به پوست بلافاصله پس از تولد، مراقبت آغوشی، تغذیه با شیر مادر، معاینه غربالگری چشم نوزادان نارس از نظر رتینوپاتی، غربالگری شنوایی و سایر مراقبت های تکاملی و مراقبتهای پس از ترخیص
۶. برگزاری برنامه های اطلاع رسانی از طریق هماهنگی با صدا و سیما استان با مشارکت مدیران گروه جوانی جمعیت، سلامت جمعیت خانواده و مدارس، کارشناسان برنامه سلامت نوزادان و فوق تخصص های نوزادان
۷. جلب مشارکت خیرین سلامت در خصوص پشتیبانی و راه اندازی بانک های شیر و استفاده از ظرفیت های اجتماعی و رهنمودهای ائمه جمعه در خصوص تاکید بر اهمیت جوانی جمعیت و مشارکت در امر خداپسندانه اهدای شیر به نوزادان نارس
۸. ارائه آموزش و مشاوره رایگان در خصوص چالش های تغذیه با شیر مادر در اواخر دوره نارس
۹. اطلاع رسانی درباره خدماتی که در مراکز زیر مجموعه دانشکده/ دانشگاه شما هم در بخش بهداشت و هم در بخش درمان به نوزادان نارس ارائه می شود و نیز نحوه دسترسی به این خدمات.
۱۰. تقدیر از پزشکان، پرستاران، ماماها و سایر مراقبان سلامت که نقش ویژه ای در حفظ و ارتقای سلامت نوزادان ایفا نموده اند.
۱۱. معرفی و قدردانی از بیمارستان هایی که در زمینه بقای نوزادان نارس، احیا و تثبیت نوزاد، مراقبتهای تنفسی، تغذیه ای و تکاملی و سایر مراقبتهای نوزادان نارس عملکرد مطلوبی داشته اند.